

Trosbekännelsens grund

Samtalet om teologins innehåll kulminerar ofta i trosbekännelsen. Några anser att den apostoliska trosbekännelsen talar om vad som är trons viktigaste fundament. Andra tycker att den är resultatet av rationalism och egentligen motsatsen till den levande tron i Bibeln. Vilket är förhållandet mellan Bibeln och trosbekännelsen?

Inför påskens tro

När Paulus i Rom. 10:9 talar om den frälsande tron, hänvisar han till en kort sats: "Gud har uppväckt honom från de döda." På många ställen i Nya testamentet omtalas med samma ord detta att Jesus blev uppväckt. Det är helt tydligt fråga om en dopbekännelse, för man omfattar den och bekänner den genom att utropa: "Jesus är Herren". Den frälsande tron bygger enligt Paulus på påskens under. Den korsfäste har uppväckts från de döda. Åt Honom, den uppståndne, har all makt i himlen och på jorden getts, Han är Herren.

Påsktron syns litet utförligare i 1 Kor. 15:3-5, där Paulus anknyter till bekännelsen när han talar om Jesu uppståndelse. Jesu död och uppståndelse kommer nu fram i passionshistorisk ordningsföljd:

...att Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna, att han blev begravd, att han uppstod på tredje dagen enligt Skrifterna, och att han visade sig för Kefas...

Frälsningens budskap förenades dessutom med tron på en Treenig Gud. Så har vi bara en Gud, Fadern, från vilken allting är och till vilken vi själva är, och en Herre, Jesus Kristus, genom vilken allting är och genom vilken vi själva är. (1 Kor. 8:6).

Paulus deltog själv i den Treenige Guds verk genom sitt apostoliska uppdrag.

Han erfor att han utförde ett prästerligt uppdrag, bildligt talat, när han framförde ett tackoffer för de troende till Gud.

"Och detta i kraft av den nåd som jag har fått av Gud, att jag skall vara Kristi Jesu tjänare bland hedningarna, en som i helig prästtjänst förvaltar Guds evangelium, så att hedningarna blir det offer som Gud tar emot, helgat genom den helige Ande." (Rom 15:15, 16). Gud Fadern har sänt Paulus iväg. Gud Sonen är innehållet i hans budskap, och Gud den Helige Ande helgar med evangeliet människorna till frälsningen.

Efter apostlarna

Efter apostlarna och efter att NT hade skrivits formades den kristna läran i kyrkan enligt samma modell. T.ex. i de apostoliska fädernas skrifter finns dopbekännelser som bygger på Treenighetsläran. Didache eller de tolv apostlarnas lära säger till dopförrättaren: "Gjut vatten tre gånger på huvudet i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn." (Did. 7:3)

Ignatius, biskop och martyr i Antiokia, Syrien, skriver i sitt brev till efesierna: "ni är stenar i Faderns tempel, skapade för Guds, Faderns byggnad, och korset, Jesu Kristi lyftanordning, lyfter er mot höjderna, med den Helige Ande som rep. (Ign. Ef. 9:1).

Ignatius skrev sitt brev på väg till Rom där han skulle dömas för sin tro. Breven är således skrivna omkring år 110 e. Kr. I dessa brev finns också längre bekännelser. I Ignatius brev till trallarna, kap. 9 skriver han:

Var alltså döva, när någon talar till er utan att veta något om Jesus Kristus, som är av Davids släkt, född av Maria, som verkliga

föddes, åt och drack, förföljdes sannerligen under Pontius Pilatus, korsfästes verkligen och dog, inför ögonen på dem som är i himlen, på jorden och under jorden, om honom, som verkligen uppväcktes från de döda, när hans Far uppväckte honom; på samma sätt skall också Fadern i Kristus Jesus uppväcka också oss, som tror på honom, och utan honom har vi inget verkligt liv.

Även om stycket ur Ignatius' brev påminner mycket om vår trosbekännelse, upprepas den inte i hans brev i alldeles samma form.

På väg mot kyrkans apostoliska trosbekännelse

Biskopen i Lyon, Irenaeus, anses vara den största läraren under det andra århundradet. Han skrev på 180-talet sitt storverk mot gnosticisismen. "Avslöjandet och avskaffandet av den stora lögnen gnosis (kunskapen)". I detta verk förekommer för första gången en kortare trinitarisk form och en frälsningshistorisk bekännelse, som fokuserar på Kristus.

Ty även om kyrkan är spridd över hela världen och lika långt borta som jordens ändrar, har den av apostlarna och deras lärjungar, mottagit tron på en enda Gud, den Allsmäktige Fadern, som har gjort himmel och jord och haven och allt vad som finns i dem;

och på en Kristus, Guds Son, som blev kött för att vi skulle bli frälsta;

och på den Helige Ande, som genom profeterna förkunnade vår kära Herres frälsande gåvor, hans ankomst, födelse av jungfru Maria, lidande och uppståndelse från de döda och kroppsliga himmelfärd, och hans andra tillkommelse från himlarna i Faderns härlighet för att uppfylla allt upphöja hela mänskligheten så att han skall döma rättvist bland människorna.

(Adversus haereses 1,10,I)

Den första kända trosbekännelsen, som var avsedd att läsas ord för ord, finns i Hippolytos' av Rom "apostoliska tradition" från år 215. Den är församlingens i Rom äldsta dopbekännelse. Till sin form utgörs den av en grupp frågor, som visar hur man handlade i församlingen i Rom, troligen i slutet av 100-talet.

Tror du på Gud Fader den Allsmäktige?

Tror du på Jesus Kristus, Guds Son, som är född av den Helige Ande av jungfru Maria, och korsfäst under Pontius Pilatus, och som dog och blev begraven och som uppstod på tredje dagen från de döda

och uppför till himlarna och sitter på Guds högra sida

och skall komma för att döma levande och döda?

Tror du på den Helige Ande och på en helig kyrka och på köttets uppståndelse?

(Apostoliska trad. 21)

Vår apostoliska trosbekännelse grundar sig således direkt på Bibelns egna texter. Det är inte en kyrklig uppfinning, utan snarare kyrkans vilja att bevara trons centrum, som finns i Bibeln. Därför definieras de kristna kyrkorna just genom att de godkänner trosbekännelsen.

Timo Eskola